

Ce este traducătorul?

Scurt ghid prin definiții

Capitolul I: Definiții preliminare

Prestator de servicii: persoană fizică sau juridică furnizoare de servicii de traducere;

Serviciu: termen colectiv care desemnează totalitatea activităților realizate de prestatorul de servicii;

Furnizarea unui serviciu: termen colectiv care desemnează totalitatea resurselor utilizate de prestatorul serviciului în scopul realizării serviciului, inclusiv resurse umane, tehnice, administrative, de organizare și financiare;

Traducere: redarea în scris a unui text dintr-o limbă sursă într-o limbă țintă;

Interpretare: redarea orală a unui text dintr-o limbă sursă într-o limbă țintă;

Terminologia este o ramură a lingvisticii aplicate. În sensul său larg, terminologia este disciplina lingvistică care se ocupă de studiul științific al conceptelor și termenilor utilizați în limbajele specializate. Într-un sens mai restrâns, terminologia este setul de cuvinte speciale care aparțin unei științe, arte sau unui autor sau unei entități sociale (de ex: terminologia medicală, terminologia IT);

Text sursă: orice set de simboluri care îndeplinește funcția de original și / sau informație de bază pentru textul țintă;

Text țintă: orice set de simboluri care rezultă din activitatea de traducere și care îndeplinește un scop specific pentru un grup țintă;

Pagină standard: unitate de măsură standard pentru textele sursă și / sau țintă exprimată în număr de caractere fără spații. Conform standardelor folosite de direcțiile de traducere ale instituțiilor din spațiul Uniunii Europene, pagina standard este de 1.500 de caractere fără spații;

Scopul textului: dimensiunea de utilitate practică a unui text pentru un grup țintă;

Limbă sursă: limba în care este redactat textul sursă. Un text sursă poate fi redactat în mai multe limbi sursă;

Limba țintă: limba în care este redat textul. Un text sursă poate fi redat în mai multe limbi țintă;

Text de referință: material care oferă informații textuale și date de referință din domeniul respectiv și care este necesar pentru buna înțelegere a textului sursă și / sau pentru realizarea textului țintă;

Limbaj impus: limbaj compus dintr-un vocabular predefinit, cu stricte reguli sintactice predefinite privind structura textului;

Capitolul II: Traducerea

Cuvântul „traducere” desemnează deopotrivă activitatea traducătorului, procesul de traducere și rezultatul final al acestei activități, textul tradus, în sine.

Astfel, traducerea este activitatea intelectual-creativă de redare în scris a unui text dintr-o limbă sursă într-o limbă țintă, de obicei unidirecțional.

Actul profesional al traducerii presupune o excelentă cunoaștere a limbii țintă și o foarte bună cunoaștere a limbii sursă, cunoștințe lingvistice la nivel de expert și cunoștințe în specialitatea de lucru.

Procesul de traducere este activitatea intelectual-creativă care cuprinde următoarele etape și elemente pentru asigurarea unui rezultat superior din punct de vedere al calității și al eficienței, potrivit scopului avut în vedere de către utilizatorul de traducere:

- a) analiza inițială a textului (identificarea eventualelor probleme de ambiguitate lingvistică, a anomaliilor, abrevierilor sau oricăror alte aspecte care necesită clarificare împreună cu beneficiarul traducerii);
- b) cercetarea textului sursă din punct de vedere terminologic și al domeniului de specialitate, stabilirea terminologiei textului, avizarea ei de către beneficiar sau de către un specialist în domeniu;
- c) prima versiune de traducere;
- d) corectarea primei versiuni de traducere (se face de către traducător);
- e) revizia lingvistică a traducerii (de către un traducător, altul decât autorul traducerii respective; se vor urmări redarea integrală și corectă a mesajului textului sursă, corectitudinea din punct de vedere gramatical, folosirea adecvată a limbajului de specialitate și conformitatea cu scopul îndeplinit);
- f) revizia de specialitate a traducerii;
- g) revizia stilistică;
- h) aprobarea și elaborarea versiunii finale;
- i) corectarea traducerii finale (o ultima privire înainte de predarea traducerii).

Capitolul III: Clasificarea traducerilor

1. Clasificarea în funcție de scopul traducerii

În funcție de scopul pe care îl servește traducerea pentru client, aceasta se poate clasifica în mai multe tipuri:

Traducerea documentară: Respectă formularea din textul sursă și recreează structurile din limba sursă în limba țintă prin mijloace specifice acesteia din urmă.

Traducerea funcțională: Are la bază textul sursă și convențiile în limba țintă privind tipul respectiv de text, iar textul țintă este formulat ținând cont de cunoștințele în domeniul de specialitate, de așteptările culturale și lingvistice ale publicului țintă. Dacă diferențele culturale determină necesitatea adaptării, conținutul textului sursă va fi adaptat pentru a servi scopului dorit în situația cultural-lingvistică țintă.

Traducerea autorizată: Traducerea documentelor de uz oficial sau internațional, care se realizează de traducători special abilitați în acest sens de autoritățile competente. Traducătorul atestă că traducerea documentului este conformă cu originalul.

Adaptarea: Textul sursă este adaptat pe criterii de formă și / sau conținut pentru a îndeplini scopul dorit în limba țintă. Nivelul și modul de adaptare trebuie să fie discutate de prestatorul de servicii de traducere cu utilizatorul de traducere (de exemplu, părțile trebuie să specifice explicit dacă este vorba de rezumarea sau extinderea textului).

Traducerea informativă: Informația conținută în textul sursă relevantă pentru scopul specific este rezumată în textul țintă și / sau se traduc pasaje relevante.

Rescrierea: Având la bază textul sursă, dar fără a respecta forma sa și / sau conținutul cu strictețe, textul țintă este recreat de traducător pentru a îndeplini scopul specific în limba țintă.

Actualizarea: Un text sursă deja existent este modificat și actualizat pe baza informațiilor de actualitate în limba sursă sau țintă (de ex. actualizarea unei documentații).

Localizare: Adaptarea lingvistico-culturală și traducerea unor aplicații de software, descrieri tehnice, manuale de utilizare etc., pentru piețele țintă.

Internaționalizarea: Adaptarea unor produse de software, descrieri tehnice, manuale de utilizare etc., pentru a permite localizarea ulterioară a textului sursă.

Documentația tehnică: Elaborarea de texte de referință pentru utilizatori, adaptate nevoilor grupului și culturii țintă (instrucțiuni de utilizare, manuale de reparații etc.).

Tipuri mixte de traducere prin combinarea tipurilor de mai sus.

2. Clasificarea traducerilor în funcție de parametri lingvistici

Parametrii lingvistici se referă la nivelul de finisare lingvistică în textul țintă. În funcție de acești parametri lingvistici, se disting trei tipuri de traducere:

Traducere pentru tipar: Textul țintă respectă regulile și convențiile din limba țintă și uzanțele din cultura țintă la nivel de lexic, gramatică, sintaxă și alte dimensiuni caracteristice textului sursă.

Traducere standard: Textul țintă respectă regulile și convențiile din limba țintă la nivel de lexic, gramatică, sintaxă și alte dimensiuni caracteristice textului sursă. La nivel de limbaj specializat, traducerea standard utilizează terminologia de ultimă actualitate în domeniul de specialitate. Pentru a putea fi publicată, traducerea standard necesită revizie sub aspect tehnic și editorial.

Traducerea în versiune de lucru: Textul țintă respectă regulile și convențiile din limba țintă la nivel de gramatică și sintaxă. Versiunea de lucru a traducerii poate conține greșeli de stil și limbaj specializat. Este un stadiu intermediar de lucru al traducerii în procesul de traducere.

Capitolul IV: Traducerea autorizată

Traducătorul autorizat este un expert lingvist specializat în științe juridice, abilitat de către Ministerul de Justiție să traducă în scris acte de uz oficial și internațional utilizate de către instituțiile statului și de către cele internaționale.

Traducerea autorizată este un document scris, semnat de către un traducător autorizat de Ministerul Justiției, în care traducătorul atestă că traducerea documentului este conformă cu originalul.

Traducerea legalizată este folosită pentru documentele de uz oficial sau internațional și constă în garantarea legalității documentului de către un organism de stat sau instituție abilitată în acest sens. Procesul de legalizare a traducerilor verifică dacă semnătura (semnăturile) și ștampila (ștampilele) care apar pe un document sunt autentice. Prin procesul de legalizare a traducerii nu se verifică sau certifică dacă documentul este corect și complet sub aspectul conținutului și nici nu se produce o aprobare a conținutului documentului tradus de către instituția care face legalizarea.

Apostila este un certificat sau o declarație, aplicată pe documentul tradus, prin ștampilare sau prin atașare pe o foaie separată. Apostila conține semnătura oficială a autorităților competente din țara de proveniență a documentului original și atestă țara de origine a documentului, identitatea și calitatea semnatarilor documentului, numele tuturor autorităților care au adăugat o ștampilă sau semnătură pe documentul respectiv.

Capitolul V: Interpretarea

Interpretarea este activitatea intelectuală de redare orală, dintr-o limbă sursă într-o limbă țintă, a unor discursuri, prezentări, depoziții, pledoarii și alte forme specifice comunicării orale. Interpretarea este de obicei bidirecțională și presupune o foarte bună cunoaștere a limbilor de lucru la nivel de specialitate și oral, cunoștințe lingvistice la nivel de expert și cunoștințe în specialitatea de lucru.

Astfel, interpretul trebuie să aibă capacitatea de a reda cu fidelitate și corectitudine în și din limba străină în limba română discursurile rostite păstrând tonul și nivelul limbii sursă, fără să adauge sau să omită ceva din discursul sursă. Interpretarea poate fi, în funcție de împrejurări, simultană sau consecutivă. Pentru desfășurarea în bune condiții și pentru producerea de rezultate de înaltă calitate, interpretul trebuie să cunoască la nivel avansat, scris și vorbit, limba utilizată și limba din / în care traduce, trebuie să posede vaste cunoștințe generale, caracteristice unei persoane cu o educație de minim 3 ani de colegiu universitar, să posede un vocabular vast, de la limbajul de specialitate până la limbajul familiar sau argotic, să dispună de dinamism și agilitate intelectuală și verbală, să aibă solide cunoștințe de terminologie și proceduri folosite în situația dată și educație, studii și experiență de specialitate. Se disting mai multe tipuri de interpreți: interpreți de conferință, interpreți judiciari.

Interpretarea simultană este folosită atunci când persoana care necesită interpretare nu participă în mod direct în procesul de comunicare. Interpretul începe redarea discursului în limba țintă fără să aștepte ca vorbitorul să termine discursul în limba sursă. În asemenea cazuri interpretarea este de obicei unidirecțională.

Interpretarea consecutivă este mai larg folosită și este actul de redare în limba țintă a discursului rostit de vorbitor în limba sursă, după ce discursul a fost încheiat sau după acumularea unui volum substanțial de informație. Interpretarea consecutivă este de obicei bidirecțională.

Diferența dintre traducere și interpretare

Activitatea de traducere diferă de cea de interpretare prin competențele și cunoștințele necesare, precum și prin utilizarea sa specifică. Astfel, traducerea se referă, în mod normal, la documentele scrise, presupune cunoștințe lingvistice scrise ale limbilor de lucru și efectuarea unui proces de traducere specific descris în Capitolul II, pe când interpretarea se referă, în mod normal, la mijlocirea lingvistică a unei comunicări orale și presupune cunoștințe și experiență în interpretariat, cunoașterea și abilitatea de redare la un nivel avansat a limbilor de lucru, cunoștințe de specialitate.

Capitolul VI: Alte servicii

Prestatorul de servicii de traducere este calificat să furnizeze și alte tipuri de servicii în afara traducerii și / sau interpretării, cum ar fi:

- întocmirea de liste, glosare sau baze de date terminologice pentru client;
- crearea de fișiere, în formate și cu formătări specifice etc.;
- crearea și actualizarea de memorii de traducere și baze de date similare;
- consultanță privind prezentarea, utilizarea și efectul unor aspecte din textul sursă în textul țintă;
- studii de fezabilitate pentru proiecte de traducere, analize de tip cost-beneficii privind traducerea, evaluarea utilității și relevanței acesteia;
- testarea produselor localizate (de ex. software, documentații tehnice, texte publicitare, denumiri de produse etc.);
- revizia de texte traduse, adică verificarea traducerii sub aspectul respectării parametrilor de calitate stabiliți și a specificațiilor stabilite pentru textul țintă. Revizorul va verifica lingvistic textul țintă prin compararea cu textul sursă. Textul sursă trebuie să fie redat integral, coerent și consecvent în limba țintă.
- editarea, adică revizia lingvistică și stilistică a textelor țintă, prin compararea lor cu textele sursă. În plus față de verificarea lingvistică a textului țintă sub aspectul integralității, al coerenței și al consecvenței, se va verifica și nivelul stilistic.
- subtitrarea, adică traducerea de materiale filmate, cu respectarea cerințelor specifice.

Bibliografie:

1. The First Translation Workshop, THE TRANSLATING PROCESS, Brussels, 23 and 27 February, 7 March 1994. Report written by Helen Titchen and Bill Fraser
Commission of the European Communities, Translation Service
2. The Second Translation Workshop, RESEARCHING, Luxembourg, 25 and 26 May 1994. Report written by Helen Titchen and Bill Fraser
Commission of the European Communities, Translation Service
3. The Third Translation Workshop, REVISION, Brussels 20, 24 and 26 October 1994. Report written by Helen Titchen and Bill Fraser
Commission of the European Communities, Translation Service
4. ÖNORM D 1200 Edition: 2000-12-01
Translation services - Translation and interpretation services - Requirements for the service and the provision of the service, Österreichisches Normungsinstitut
5. ÖNORM D 1200 Edition: 2000-07-01
Translation services - Translation and interpretation services - Requirements for the service and the provision of the service, Österreichisches Normungsinstitut
6. HANDBOOK OF TERMINOLOGY, Silvia Pavel and Diane Nolet
Adapted into English by Christine Leonhardt
TERMINOLOGY AND STANDARDIZATION TRANSLATION BUREAU, Minister of Public Works and Government Services Canada 2001, ISBN 0-660-61616-5
7. Publicații și documente FIT: <http://www.fit-ift.org/english/download.html>
8. Interpretation and Justice By Laura Esther Wolfson
http://www.atanet.org/chronicle/translation_on_trial.htm
9. ATA Chronicle 1998-2004